

" De Proostkoerier "
1990

Een uitgave van de
Historische Vereniging "De Proosdylanden"

DE P R O O S T K O E R I E R

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave/Bestuur	Pag.	1
Ten geleide	"	2
In memoriam Max Cossen	"	3
Posthistorie IV	"	4/9
Kopij	"	10
Weet U het nog ...?	"	10
Provinciaaloverleg	"	10
Bisschop Koenraad	"	11/13
Evenementen	"	13
Proosten helpen een handje	"	14/16
Tentoonstelling opgravingen	"	17/18
Wij lazén voor U	"	18
Kennismaking met je Dorp	"	19

Redakte Commissie:

L.Claassen, Th.de Schrijver en F.de Wit.

Redaktieadres:

L.Claassen
Prinses Margrietlaan 54
3641 HE Mijdrecht - tel.:02979-83512

B E S T U U R van de Historische Vereniging 'De Proosdijlanden'
opgericht 20 september 1984.

Voorzitter:

P.C.Grundman
Wilnis 02979-81578

Vice Voorzitter:

L.Claassen
Mijdrecht 02979/83512

Penningmeester:

A.Stam
Mijdrecht 02979-84504

Bestuurslid(documentatie):

Th.de Schrijver
Mijdrecht 02979-84241

Secretariaat: voorlopig: postbus 65, 3648 ZH Wilnis

(Mw. Anja de Waard heeft haar secretariaatswerkzaamheden om persoonlijke redenen tussentijds beëindigd. Er zijn gesprekken gaande met een opvolger. Totdat dit is geregeld kan de correspondentie lopen over bovengenoemde postbus. Natuurlijk kunt U de bestuursleden ook telefonisch bereiken wanneer dat echt nodig is.)

T E N G E L E I D E

Helaas moeten wij melding maken van het plotselinge overlijden op 3 januari 1990 van ons aller MAX CNOSSEN, ex-bestuurslid en mede-oprichter van onze Vereniging. Op de volgende pagina vindt U een in memoriam te zijner nagedachtenis.

*

Zoals U ziet zijn wij met deze editie van de Poostkoerier 'terug van weggeweest'. Dat wil zeggen dat wij, na een proef van ruim een jaar, terug zijn bij het A4, ofwel het kwarto formaat.

Het halve kwarto-formaat, ook genoemd A5, is weliswaar handzaam, maar het heeft ook praktische bezwaren, zowel qua opmaak als qua invulling, zodat wij weer zijn teruggegaan naar A4. Als wij t.z.t. eens wat ruimer in onze financiën komen te zitten en daardoor het een en ander kunnen uitbesteden, wisselen wij mogelijk nogmaals van formaat.

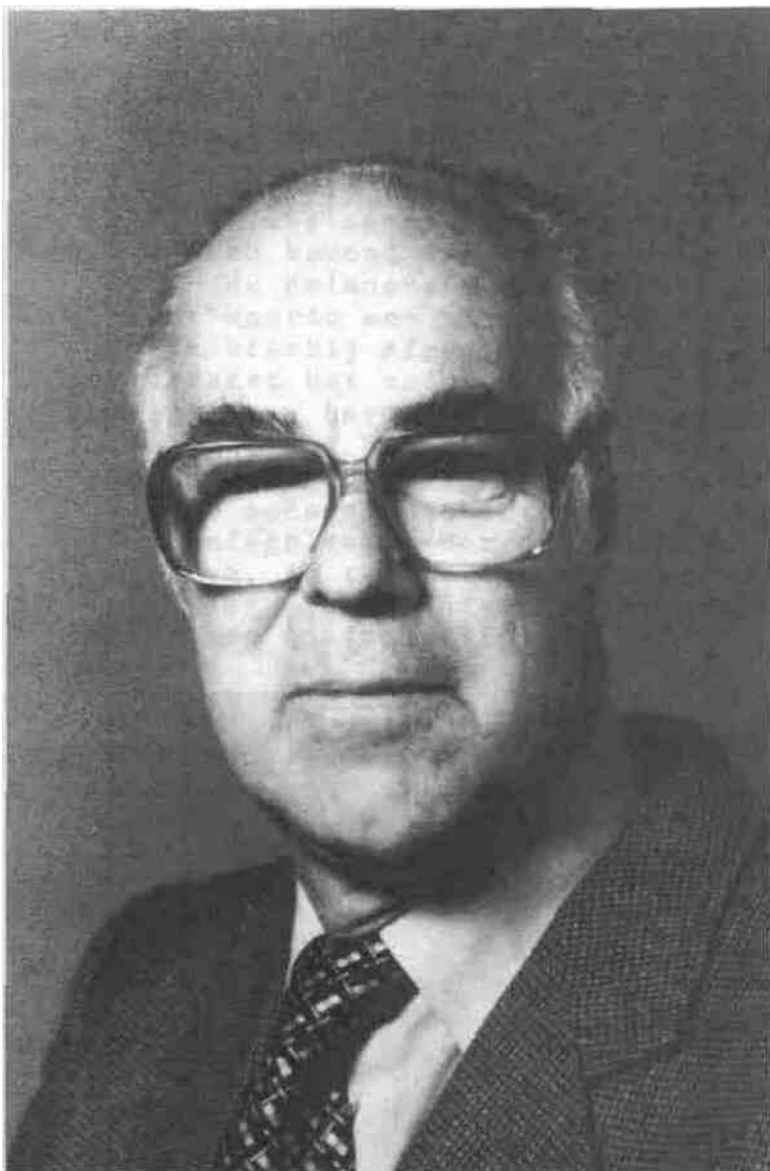
Voor U ligt een fors nummer, mede omdat het dit keer eenzijdig is bedrukt. Als er voldoende kopij is hoeft dat natuurlijk niet. Maar de redactie-commissie heeft het ditmaal weer alleen moeten doen en dan gaat er heel wat tekst op zo'n grote pagina; een goed verstaander....!

Overigens gaat het goed binnen onze Historische Vereniging. Het ledental is, mede dank zij onze recente activiteiten gestegen van ca. 80 naar boven de 100 leden! Dat is een fraai resultaat en nu wij meer en meer bekendheid beginnen te krijgen, moet het mogelijk zijn In onze grote, ruim 30000 zielen tellende gemeente, nog dit jaar een ledental van 150 en misschien nog wel meer te halen. Bij deze editie zijn twee aanmeldings-formulieren voor het lidmaatschap gevoegd, zodat, als U in Uw kennissenkring iemand tegenkomt die a raison van f.20.- per jaar(volgend jaar f.25.-) lid wil worden, U meteen een aanmeldingsformulier bij de hand hebt.

Uit de elders opgenomen documentatie-lijst zult U zien dat - dank zij de niet aflatende ijver van Theo de Schrijver - ons historisch bezit weer flink is gegroeid. Op de recente tentoonstelling In het Prinsenhuis hebt U zich daarvan eveneens kunnen overtuigen.

Tenslotte nog het bericht dat er enige beweging lijkt te komen in de U bekende subsidie-kwestie. Misschien kunnen wij over dit belangrijke onderwerp de volgende keer echt positieve geluiden laten horen.

De redactie

IN MEMORIAM

Marten Harmen Clossen

Daags na de nieuwjaarsreceptie in Willistee - waarbij wij elkaar nog de hand hadden gedrukt - bereikte ons het droeve nieuws, - dat onze vriend Max aan de gevolgen van een hartaanval was overleden.

Met ons zullen zeer velen dit verlies betreuren.

Het was een man die bijzonder geliefd was.

De warmte die er van hem uitging was hartverwarmend.

Zijn gulle lach werkte aanstekelijk en gaf je een blij gevoel.

Altijd onderweg op de fiets - een armzwaai - een praatje hier en daar - een opbeurend woord.

Max ten voeten uit !

Zijn ogen schitterden altijd van plezier. Hij hield van zijn dorp en haar bewoners.

Max is nu thuis, waar zijn Vader een plaats voor hem heeft bereid,

Laten wij verder gaan in zijn voetsporen.

Op maandag 8 januari namen wij deel aan de dienst van Woord en Gebed in de Ned. Hervormde Kerk te Mijdrecht.

Zeer velen waren van heinde en ver gekomen om hem te bewijzen. Het was een plechtigheid die grote indruk op je maakte en je een gevoel gaf van saanhörigheid.

Hierna vergezelden wij Max naar zijn laatste rustplaats en namen afscheid van een vriend, aan wie wij 20 veel te danken hebben.

Moge hij rusten in vrede,

Het Bestuur.

Th. de Schrijver

POSTHISTORIE VAN DE RONDE VENEN (IV)

door L.Claassen, Mijdrecht

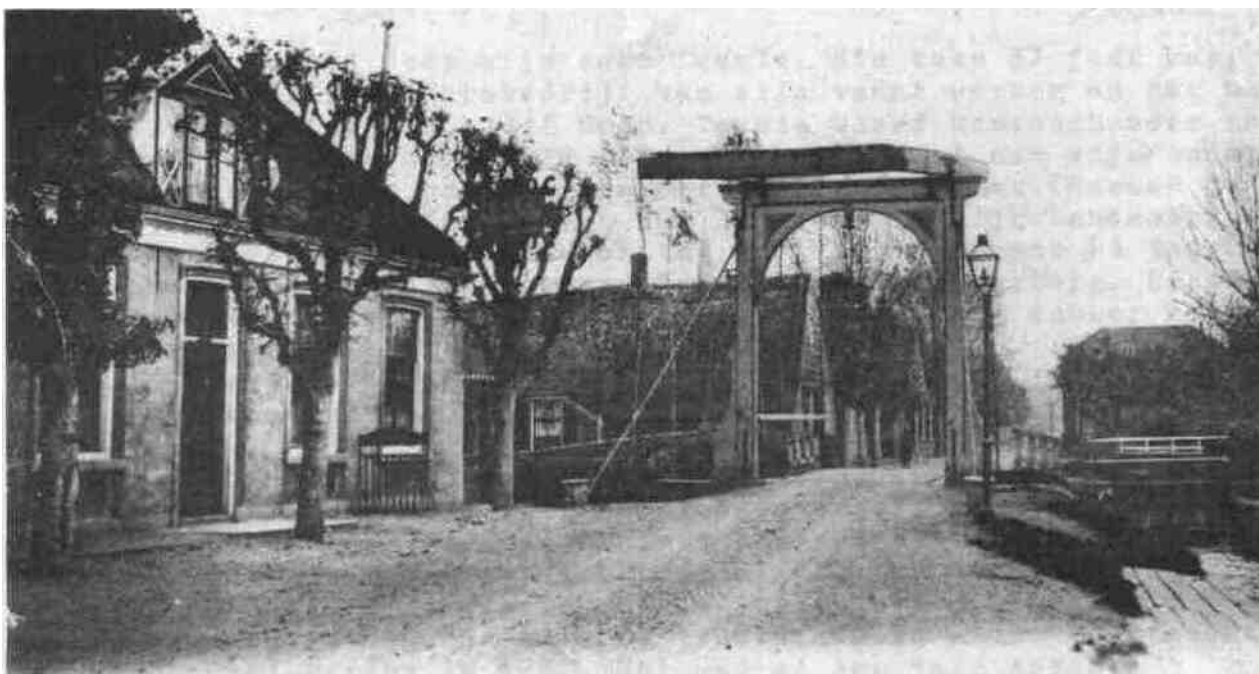

Zoals te verwachten viel weten wij, dankzij Herman(de 3e) van Soest, heel veel van de postgeschiedenis van Wilnis.

Daar gaan wij dan. Het eerste BESTELHUIS van Wilnis dateert uit 1851 en was zeer waarschijnlijk gevestigd in de toenmalige Waag, die zich bevond aan de Herenweg bij de ophaalbrug die daar toen was - de Heinoomsbrug - op de plaats waar nu een houten loods staat waarin een rijwielhandel is gevestigd.

Op de hierbij afgedrukte foto 1 ziet U de bedoelde ophaalbrug met daarnaast het café "Ruimzicht". Dat is het adres Herenweg 2; het Waaggebouw bevond zich daarnaast, op nr. 4 en is op de foto niet te zien. Het huis waarin zich destijds het café bevond staat er in nagenoeg ongewijzigde vorm(uitwendig) nog steeds en daarin is nu een accountantskantoor gehuisvest.

De aanlegplaats voor de beurtschippers die van de Waag gebruik maakten, is rechts op de foto nog juist te zien. Zo'n Waag was toen een soort handelscentrum en dus zeker een geschikte plek voor een postbedrijf(je).

In 1867 werd ter vervanging van het bestelhuis(de voorloper van een postkantoor) een hulppostkantoor geopend onder directie van een zekere A.Recourt in een pand juist over de ophaalbrug aan de linkerzijde in de Dorpsstraat 3.

Uit de analen weten wij dat genoemd pand dat allang is verdwenen, niet al te klein was. Volgens een notariële akte uit 1878 ging het namelijk om "eene huizing, ingericht tot winkelnering en woning voor vijf gezinnen, met schuur tuin en erven . . . , groot 11 are, 1 centi-are".

Het huis (dat familie bezit was van de Recourts) is in 1878 verkocht en in de verkoopakte werd bepaald dat Anthonie Recourt, de brievenaarder, daarin nog 5 jaar mocht blijven wonen tegen een huursom van f.20.-- per jaar' Dat terwijl de verkoopsom maar liefst f.3000.- bedroeg! Erg veel geld voor die tijd. Na verloop van 5 jaar, in 1883 dus, legde hij zijn PTT-ambt neer en werd hij opgevolgd door de eerste Herman van Soest.

Deze woonde in de Dorpsstraat 59 en daar ging het hulppostkantoor toen heen.

Blijkens het hierbij afgedrukte gedeelte van de officiële akte, vond de benoeming plaats op 12 maart 1883, met als ingangsdatum 1 april van dat jaar. (voor illustratie zie pag. ..)

Zoals U ziet was het traktement toen f.250.-- per j a a r ! Maar dat kreeg men het eerste jaar helemaal niet want er moest binnen 6 weken na de benoeming een waarborg worden gestort van juist: eveneens f.250.-!! Je moest er dus nog wel wat bij doen. De eerste Herman van Soest was van beroep dan ook huisschilder en decorateur, o.a. van rijtuigen.

Hij werd geboren in 1839 te Bunnik en was dus 44 toen hij het in die tijd met een zekere status omgeven ambt van brievenaarder kreeg. Hij vervulde dit ambt tot de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar, dus tot 1904. Of hij toen ook de gestorte waarborgsom heeft teruggekregen, verhaalt de historie niet.

Hij werd opgevolgd door zijn zoon Teunis, die toen 37 jaar was, voordien in het schildersbedrijf van zijn vader werkte en dat na zijn PTT-benoeming ook bleef doen. Teunis bleef kantoorhouder tot 1932. Een PTT-loopbaan van 28 jaar; 7 jaar langer dan zijn vader. Zoon Hermanus Willem nam het kantoorhouderschap over (Herman de 2e); hij was geboren in 1899 en dus 33 jaar bij zijn benoeming. Herman de 2e bleef kantoorhouder tot in 1945, dus maar 13 jaar. In 1945 werd hij namelijk overgeplaatst naar Soesterberg, hetgeen een promotie betekende. Enige jaren later moest hij echter wegens ziekte afhaken.

Intussen was in 1927 zoon Hermanus Willem (Herman de 3e) ten tonele verschenen, nog steeds op het adres Dorpsstraat 59 in Wilnis.

Hij kwam in 1943, op 16 jarige leeftijd dus, in PTT-dienst als hulpbesteller. Toen zijn vader naar Soesterberg moest solliciteerde Herman de 3e naar de vacante functie in Wilnis en mede met behulp van een handtekeningenlijst van de bevolking, kreeg hij die als 19-jarige. Waarschijnlijk wel de jongste kantoorhouder van het land(?). De traditie werd aldus voortgezet. Tot zijn pensionering in 1987. Wel was al een jaar eerder namelijk op 10 september 1986 de poort van het vertrouwde postkantoor(tje) in de Dorpsstraat 59 - na meer dan 100 jaar bedrijf! - gesloten.

Een nieuw en veel ruimer kantoor, was met het nodige ceremonieel geopend in een pand aan de Wilnise Dorpsstraat nr.7, alwaar Herman de 3e dus nog enige tijd resideerde.

En als U nu denkt dat daarmee het geslacht Van Soest uit de PTT-wereld verdween, dan hebt U het mis.

Want dochter Van Soest - intussen was het geworden Joke van Asselen-van Soest- nam het vaandel over en zij werd op 1 april 1987 kantoorhoudster in Wilnis. Precies 104 jaar nadat haar over-,over-grootvader het brievenaardersambt op 1 april 1883 in Wilnis aanvaardde!!

Wilnis telde in 1850 ruim 1000 inwoners. Omstreeks 1900 was dat gestegen tot circa 2000 en bij de samenvoeging in de nieuwe gemeente De Ronde Venen, was het Inwonertal bijna 6000. De PTT-omzetcijfers zijn ons helaas niet bekend, maar zullen wel gelijke tred hebben gehouden met de groei van de gemeente. Wij weten slechts dat de omzet in 1945 ca. f,100.000.- beliep, maar het lijkt ons weinig zinvol om ons aan de hand daarvan aan schattingen te gaan wagen. Toch zullen wij nog eens proberen te achterhalen hoeveel postzegels er in' de afgelopen jaren in de Ronde Venen over de PTT-toonbanken zijn gegaan. Zo komen wij er misschien nog eens achter hoe schaars de in ons gebied afgestempelde oude postzegels en poststukken al dan niet moeten zijn.

Hieronder nog een wat oudere afbeelding van het pand Dorpsstraat 59 in Wilnis, waarin de PTT meer dan 100 jaar was gehuisvest. Ons mede-lid, Herman(de 3e) van Soest aan wie U het merendeel van de hier gepubliceerde gegevens hebt te danken, woont daar nog steeds.

Op de foto staat hij als kleuter voor "het" postkantoor, niet wetende dat hij daar later de scepter zou zwaaien. De foto moet uit begin 1930 dateren.

Tot slot nog enige chronologische gegevens over het 'postbedrijf - Wilnis' door de jaren heen.

- ** 1851: vestiging bestelhuis
- ** 1867; vestiging hulppostkantoor(vervangingbestelhuis)
- ** 1883; de PTT naar de Dorpsstraat 59
- ** 1890: vestiging Rijkstelefoonkantoor aangesloten op het Rijkstelegraafkantoor van Mijdrecht
- ** 1917 vestiging hulptelefoonkantoor in verbinding met Mijdrecht

*4-

- ** 1932: hulppost-, telegraaf- en telefoonkantoor vervangen door post-, telegraaf- en telefoonstation onder Utrecht
 - ** 1943: PTT-stations vervangen door hulppost- en telegraafkantoor met celgesprekendienst onder Utrecht en Amsterdam
 - ** 1952: telefoonnet in lokaal verband gebracht met Mijdrecht
 - ** 1953: telefoonnet opgeheven; overgebracht op Mijdrecht voor de postdienst onder Breukelen
- tot heden : intussen ressorteert De Ronde Venen voor de postdiensten onder Maarssen

De eerste vaste bestellers van de post ca. 1900.

Een fraaie oude post-prent uit begin 1900.

Voor de deur van de Dorpsstraat 59 staat het omnibus-rijtuig dat o.a. de post vervoerde naar en van station Nieuwersluis. De dienstregeling van deze omnibus werd gepubliceerd in het mei-nummer van 1989 van dit blad op pag. 7.

Op de foto zien wij, leunend tegen de boom, Teunis van Soest en links van de boom doet zoon Herman de 2e zijn vader na!

Voor het rijtuig: koetsier Hannes Vis en de postbestellers Bertus van Eijk en Gerrit van Kooten, beide in vol PTT-ornaat met het toen gangbare nummerschild op de borst.

De rechter besteller draagt over zijn schouder de - voor onze oudere lezers bekende - lederen tas, waarin de post werd vervoerd.

-o-

Op de volgende pagina's nog enig illustratie-materiaal behorende bij deze artikelen-serie.

wordt vervolgd

(meer dan) 100 jaar VAN SOEST

Hermanus van Soest
1883 - 1904

Teunis van Soest
1904 - 1932

Hermanus Willem van
Soest 1932 - 1945

Hermanus Willem van
Soest 1943 - 1983

P T T Vinkeveen

Ter aanvulling van onze publicatie in het vorige nummer van de PROOSTKOERIER, nog wat gegevens over de Vinkeveense PTT-situatie

"HET POSTKANTOOR" van Vinkeveen op de toenmalige en huidige plek Herenweg 119(1880-1964?). De foto's - in bruikleen uit de collectie Van Soest - dateren uit begin 1900.

Vele oudere Vinkeveners moeten het kantoor goed gekend hebben. Wie verschaft ons wat bijzonderheden of anecdotes??

Overigens Is het bij het bekijken van deze plaatjes bijna niet voor te stellen, dat links op foto 1, waar een huls te zien is, een viaduct Is gekomen als drager van een stukje van de zeer drukke autoweg S21.

Volgens overlevering zijn op foto 1 te zien: de heer J.Blijleven, postbesteller van Vinkeveen en op de achtergrond met de twee meisjes: Cato Staal, die volgens ons voorgaande artikel (aflevering 3), het hulppostkantoor de facto beheerde.

Overigens hebben wij uit Vinkeveen vernomen dat de gebruikte namen in aflevering 3 niet helemaal kloppen.

Wij komen daarop In ons volgende artikel nader op terug.

HET postkantoor van de andere kant gezien. Herkent U de omgeving nog?

K o p i j

In ons nieuwe formaat hebben wij extra veel behoefte aan kopij voor ons blad.

Ons serle-verhaal over de posthistorie loopt ten einde en er moet dus weer iets anders komen dat liefst het nodige te maken heeft met onze regio.

Wat denkt U bijvoorbeeld van de historie van de SPOORWEGEN in de Ronde Venen. Wie weet daar wat over te vertellen of wie gaat dat eens grondig uitzoeken??

Zo zijn er vast nog wel meer voorbeelden te bedenken. Denkt U ook eens mee? Bij voorbaat onze dank.

Red.

WEET U HET NOG, (vervolg)

WILNIS:

In 1748 stonden er 149 hulzen in Wilnis. De fraaie kerk stond in Oudhuizen, dat vroeger een afzonderlijke plaats was, maar thans, zoals bekend, bij Wilnis gevoegd is.

De roomsen konden naar de kerk in Driehuis (dat is dus het grensgebied tussen Mijdrecht en Wilnis, waar de r.k.-kerk stond). Er stond, evenals trouwens in Mijdrecht, Waverveen en Waveren etc., een rechthuis.

De grenzen van de genoemde dorpen kwamen allen bijeen in een punt, te weten het centrum van dat gedeelte van het waterschap Groot-Mijdrecht, dat omsloten wordt door dijken van Mijdrecht, Wilnis, Oudhuizen, Demmerik, Vinkeveen, Achterbos en Waverveen. Op dit punt stond een molen, de zgn Veenmolen, waarlangs eveneens het kanaal De Bijleveld stroomde.

Wat zou het leuk zijn eens een kijkje in deze dorpen te kunnen nemen in de 18e eeuw!

(dit was het laatste stukje uit onze eerdere publicatie van de hand van W.de Jager over de vraag hoe 18de-eeuwers onze woonplaatsen zagen)

PROVINCIAAL OVERLEG

In onze vorige editie maakten wij melding van hoopgevend provinciaal overleg tussen in de provincie Utrecht gevestigde Historische- en aanverwante verenigingen. Dat overleg was op 26 oktober 1989.

Er was een werkgroepje aan de gang gegaan dat verder overleg resp. samenwerking zou voorbereiden en binnen 3 maanden zou rapporteren.

Welnu, bij het ter perse gaan van dit nummer, ruim 4 maanden later, grote stilte alom!!

Jammer, het zag er zo leuk uit. Wanneer men echter in de eerste ronde al zo begint, dan zit de werkgroep blijkbaar niet helemaal goed in elkaar.

Enfin, we wachten maar af. De voorgaande keer heeft het 5 jaar geduurd en dat record is dus nog lang niet gebroken!

Red.

Voor 1947 -ja, U leest het goed:1947 - hadden de hulzen in Mijdrecht alleen maar een nummer. Straatnamen kwamen er toen officieel nog niet voor. Wel sprak men sinds het begin van de vorige eeuw van Bozenhoven en Hofland en later ook van Dorpsstraat en Stationsstraat, maar als men een brief aan een Mijdrechtse inwoner adresseerde dan was een huisnummer voldoende. De brief kwam altijd aan.

Met de na-oorlogse uitbreidingen ging het echter anders. Men koos bij de straatnaamgeving allereerst voor namen van leden van het Koninklijk huis. Later werd de historie van de Ronde Venen erbij betrokken en werden In het uitbreidingsplan Proosdijland de straten genoemd naar de proosten van Sint Jan, die hier als eersten met de ontginning van het gebied zijn begonnen.

Tussen deze namen van proosten hebben we ook de naam van Bisschop Koenraad, die de bisschoppelijke stoel van Utrecht bezette van 1076-1099. Eigenlijk hoort hij tussen de namen van de proosten niet thuis, maar toch is het wel verklaarbaar dat er een straat naar hem genoemd is.

Hij was namelijk degene die In de akte van 1095 het veengebied van Mijdrecht met de gehele wereldlijke en kerkelijke rechtsmacht, aan het kapittel van Sint Jan schonk.

Het Europa van 1095 zag er heel anders uit als nu. De koning en later keizer van het Duitse rijk was ook heerser over deze gebieden, maar aan de bisschop van Utrecht liet hij als kerkelijk gezagsdrager het bestuur over. Wanneer het zo uitkwam bezocht hij de bisschop zelfs om het een en ander met hem te bespreken. Het was voor de Duitse keizer, zeker met de gebrekkige vervoermiddelen van toen, zeer moeilijk om een rijk te besturen dat zich uitstreckte van de Noordzee tot aan de Oder en dat ten zuiden begrenst werd door het midden van Italië..

Daarom schonk hij gronden weg aan bisschoppen met de opdracht deze voor hem te besturen. Het voordeel om deze gronden juist aan bisschoppen te geven, lag hierin dat deze ongehuwd waren zodat zich bij overlijden van de bisschop geen opvolgingskwesaties voordeden. Bovendien had hij een zeer belangrijke stem bij het benoemen van een opvolger van een bisschop.

Toen de voorganger van bisschop Koenraad, bisschop Willem, op 27 april 1076 plotseling overleed, waren het roerige tijden.

De toenmalige paus Gregorius VII had de banvloek over Koning Hendrik IV uitgesproken omdat deze had geprobeerd hem af te zetten. Hendrik IV wilde namelijk de benoeming van bisschoppen en aartsbisschoppen aan zich houden, maar daar wilde de paus niets van weten.

Toen dus bisschop Willem overleed benoemde de koning onmiddellijk een man op de Utrechtse bisschopszetel van wiens toewijding hij verzekerd kon zijn. Zijn keus viel op Koenraad, de kamerheer of schatmeester van de Mainzer aartsbisschop. Hij was uit Schwaben afkomstig en zou een van de leermeesters van de koning zijn geweest.

Zijn broer Wulfram was abt van de abdij te Prum. In deze tijd zou een bisschop zich direct na zijn benoeming aan geestelijke zaken gaan wijden, maar Koenraad deed dit niet.

Hij trok onmiddellijk ten strijde tegen graaf Dirk V van Holland. Ondanks grote heldenmoed, waarbij de proost van Deventer en andere geestelijken aan Koenraads zijde sneuvelden, moest hij het slot IJsselmonde overgeven en met graaf Dirk op 8 juni 1076 vrede sluiten. Hij werd gevangen genomen maar spoedig daarop weer vrijgelaten.

Enige weken voor de overgave van het slot was de St.Pieterskerk Utrecht door brand verwoest. De brand was ontstaan door baldadigheid of onachtzaamheid van het gevolg van koning Hendrik, die op dat moment in Utrecht vertoefde.

Koenraad begon onmiddellijk met de herbouw en koning Hendrik gaf de kerk bij oorkonde van 23 mei 1076 de beschikking over een landgoed. De bisschop bleef zijn koning trouw, ondanks het feit dat koning Hendrik door zijn ruzie met paus Gregorius VII, steeds minder medestanders kreeg en menig rijksvorst hem in de steek liet. In 1076 deed paus Gregorius koning Hendrik in de kerkelijke ban omdat deze zich tegen de denkbeelden van de paus bleef verzetten, die vond dat de geestelijke macht boven de wereldlijke macht moest staan. Onder dwang van de rijksvorsten ging Hendrik als boeteling naar het besneeuwde Canossa in noord-Italië alwaar de paus tijdelijk verblijf hield. Deze vernederde hem door Hendrik drie dagen te laten wachten, maar verleende hem uiteindelijk toch ontheffing van de ban. De meningsverschillen tussen Gregorius en Hendrik bleven en de paus deed Hendrik weer in de ban. Deze laatste trok er zich echter nu niets van aan en rukte op naar Rome en belegerde de paus in de Engelenburch tot deze door Robert Guiscard van Normandië hieruit werd bevrijd.

Bisschop Koenraad vergezelde de koning vaak bij zijn krijgstochten. Hij ondertekende het decreet waardoor paus Gregorius in 1080 van de pauselijke troon vervallen werd verklaard en woonde te Rome Hendriks kroning bij tot Duits keizer door de tegenpaus Clemens III. Overal liet Koenraad zich gelden als iemand die het voor de keizer opnam en hij werd aangezien als een man van gezag.

De keizer waardeerde dit want hij liet zelfs zijn zoon, de latere Hendrik V, die in 1106 zijn vader tot afstand van de troon dwong om zelf diens plaats in te nemen, in Utrecht opvoeden.

Ook op andere wijze liet Hendrik IV blijken dat hij Koenraad en de bisschopsstad Utrecht waardeerde. Bij de strijd tegen de paus hadden de troepen van Hendrik Milaan geplunderd en verwoest. Hij gebod echter de kerken te ontzien. Maar ondanks dit verbod gebeurde het toch dat een kerk die gewijd was aan de Maagd Maria en geheel van wit marmer was opgetrokken, werd verwoest. Hendrik was hierover zeer teleurgesteld en hij deed de gelofte om een nieuwe kerk te laten bouwen die eveneens aan de H. Maria zou worden toegewijd. In dezelfde bouwstijl als de verwoeste kerk. Deze kerk moest echter in Utrecht komen, de zetel van Koenraad,

De bouw van de Mariakerk duurde van 1082 tot 1088 en de kerk werd op 1 november 1088 in aanwezigheid van de keizer plechtig ingewijd. Door de vele keizerlijke giften behoefde er op geld niet te worden gekeken. Koenraad verbond aan het gebouw een kapittel dat in samenspraak met de andere vier kapittels de proosten koos. Koenraad heeft op bestuurlijk niveau zijn verdiensten gehad en heeft ook de bezittingen van het Sticht aanmerkelijk uitgebreid.

Hij kwam echter treurig aan zijn einde.

Nadat hij in de paasweek, op 14 april 1099, de mis had gelezen, werd hij in zijn bisschoppelijk verblijf vermoord. Men vermoedt dat de huurmoordenaar in dienst was van Egbert, de markgraaf van Melssen, die zijn Friese graafschappen Stavoren, Westergoo en Oostergoo op last van keizer Hendrik had moeten afstaan aan bisschop Koenraad. De bisschop werd in Sint Maartenskerk begraven,

Op 23 maart 1421 werd het stoffelijk overschot naar het koor overgebracht in een graftombe welke aan elke kant van een wapen was voorzien. Daarboven werden drie koppen van eenhoorns uit Benthelmer steen geplaatst. Dit ter herinnering aan de drie horens welke keizer Hendrik IV aan het kapittel had geschonken. Deze horens zijn in 1811 op last van Napoleon naar Parijs overgebracht.

Op het dak van de Mariakerk had Koenraad een beeld van Hendrik IV

geplaatst. Dit beeld is in de loop der tijden meermalen vernieuwd. Toen de Marlakerk werd gesloopt om plaats te maken voor het gebouw van kunsten en wetenschappen, werd het beeld op 12 juni 1844 verwijderd.

Koenraad werd opgevolgd door bisschop Burkhard die door een keizerlijke benoeming naar Utrecht kwam, nadat hij eerst Domproost van Straatsburg was geweest.

F.J.de Wit.

-

Gegevens voor dit artikel zijn o.a. verkregen uit:

Geschiedenis der Zeventien Nederlanden door P.M.Witkamp, 2e deel, uitgave L.van Bakkenes & Co. Amsterdam 1880.

De Heerschappij van de Proost van Sint Jan in de Middeleeuwen 1085-1594 door mr. Frits Doeleman; de Walburgers-Zutphen 1982.

-o-

E V E N E M E N T E N

Het eerste kwartaal van 1990 heeft van en voor onze Historische Vereniging niet minder dan 5 evenementen laten zien, namelijk; -- op 2 januari de gebruikelijk nieuwjaars-receptie in de Willestee te Wilnis, alwaar wij ook ditmaal met een stand waren vertegenwoordigd die het nodige bekijks trok en enkele nieuwe leden opleverde.

-- op 18 januari volgde in de koepelzaal van Huize Avondlicht in Mijdrecht een dia-voordracht door de heer en mevrouw C.J.Smit uit Amsterdam over oude prentbriefkaarten van Mijdrecht en omgeving. Er was een grote opkomst, met name ook van de kant van de bejaarden. De familie Smit, bepaald geen onbekende op dit terrein, wist het gehoor met fraaie oude beelden goed te boeien en ontlokte de ouderen in het gezelschap telkenmale tekenen van bijval of herkenning. Toen na de pauze Wilnis aan de beurt kwam en de heer Van Soest - expert op dit gebied - in de zaal bleek te zijn, was er onder de nodige hilariteit al snel sprake van een 'Van-Soest-lezing'. Aldus een dubbel evenement dat bij de aanwezigen zeer in de smaak viel. De fam. Smit en dhr.Van Soest kregen dan ook terecht een zeer hartelijk applaus.

-- op 7 februari was er in ons verenigingslokaal in het Prinsenhuis in Mijdrecht een voordracht door drs. S.L.Wynia onder de titel "De Romeinen komen".

De heer Wynia, verbonden aan het Archeologisch Instituut van de Vrije Universiteit te Amsterdam, had het oppertoezicht bij onze recente opgravingen in Mijdrecht (opgravingen mogen alleen onder wetenschappelijk toezicht plaatsvinden) en kwam ons nu vertellen over nog veel oudere zaken dan waarvan bij ons sprake was.

Hij deed dit aan de hand van fraaie dia's op een heel genoegelijke manier en maakte duidelijk dat de Romeinen een niet al te grote rol in ons land hebben gespeeld. In elk geval een bijzonder interessante avond waarbij de wegblijvers het weer bij het verkeerde eind hebben gehad.

--op 2 februari opening van onze Tentoonstelling over de opgravingen in Mijdrecht. Elders in dit nummer leest U daarover meer.

-- op 17 maart opening van de tentoonstelling over onze Historische Bibliotheek; ook daarover leest U elders in dit nummer wat meer.

*

PROOSTEN HELPEN EEN HANDJE • -- •

De hoeveelheid historische gegevens die de laatste tijd is binnengekomen grenst aan het ongelovige; Het is zo'n stapel, dat ik er een punt achter moet zetten, aangezien de "Proostkoerier" anders niet op tijd kan verschijnen. Desalnietemin treft u er toch ruim zestig aan*

Volgens mij hebben de Proosten gezegd: "heren, wij stappen in de ufo en gaan die jongens beneden een handje helpen.'" In het holst van de nacht trokken zij de ronde venen binnen en de huizen der inwoners. Anselmus ging naar bakker Verboom en sprak: " heb jij nog niet een oude koopakte uit 1793 in je dekenkist liggen? Zou jij die niet aan je historische vereniging willen geven?" Bakker Verboom, verguld met dit hoge bezoek - ging hem ijlings halen en overhandigde hem aan Anselmus.

Bisschop Koenraad stroopte Vinkeveen af en wist de Heer Koster een stapeltje boeken afhandig te maken.

Gijsbert van Stoutenborch toog naar de Heer van Rijn en wist hem ervan te overtuigen, dat de beste plaats voor zijn historische boeken het Prinsenhuis was.

En in de vroege ochtend, gezeten achter de schrijfmachine, meende ik in de lucht een vreemd verschijnsel te zien; doch weet dit aan de naweeën van mijn verjaardag. Als ik helder van geest was geweest had ik een Ufo waargenomen} doch ik draaide een vel papier in de machine en tikte;

ATLASSEN EN KAARTEN»

AK 0008 Historische atlas Utrecht

AK 0009 Industriekaart de ronde venen

CULTUUR (Lieder en, toneel, gedichten e . d .)

CU 0504 De geschiedenis van de lei van de toren te Vinkeveen

Cü 0505 Geschiedenis en lotgevallen van de haan van de toren te Vinkeveen

CU 0506 Officiële gids voor het groot nationaal concours voor zang en muziek, uitgeschreven door "zang en vriendschap" en "Vios", t.g.v. hun 45- resp. 30-jarig bestaan op woensdag 9 Juli 1930»

DORPSGESCHIEDENIS

DG 1029 De Vechtstreek van Utrecht tot Muiden.

DG 1030 De Partij van de Arbeid in Mijdrecht.(1946-1986)

DG 1031 Register der ingezetenen van Vinkeveen per 1-1-1830.

DG 1032 Geschiedenis der zeventien Nederlanden - deel 2.

DG 1033 Vleuten - De Meern in oude prentkaarten.

DG 1034 Graven naar het verleden.

DG 1035 Prijscourant van J.Th. Verboom.

DG 1036 Het geslacht Midreth.(historisch stripverhaal)

DG 1037 Vondsten uit Mijdrecht.(13e tot 19e eeuw)

DG 1038 Prijslijst Kapperszaak H.A.G. Kooyman - Vinkeveen.

DG 1039 De heerschappij van de proost van Sint Jan in de middeleeuwen. (1085 - 1594)

DG 1040 Mijdrecht meer dan veen alleen.

DG 1041 Mijdrecht 900 jaar. Mijdrecht van toen tot bijna nu in vogelvlucht.

DG 1042 Utrechts oorlogslasten. (1572-1577)

DG 1043 De " Lord van Mijdrecht "

DG 1044 Volksalmanak 1856.

DG 1045 De ronde venen. Geschiedkundige gegevens,

FOTO'S EN FOTOBOEKEN

FB 1506 De Vechtstroom van Utrecht tot Muiden.

GENEALOGIE

GE 9501 Het geslacht Roling
GE 9502 Reurings is de naam.

KERKGESCHIEDENIS

KG 2514 Parochiegids 1987/88.
KG 2515 Restauratie vijf hervormde kerken in de binnenstad van Utrecht.
KG 2516 Visitatie van de Proosdy van Sint Jan 4-6 juni 1567.
KG 2517 Johannes van Almelooveen, predikant te Mijdrecht van 1651 tot 1678 en zijn zonen Jan en Theodorus Janssonius.
KG 2518 Utrecht en zijn middeleeuwse kerken.
KG 2519 H. Hartkerk Vinkeveen. (1883 - 1983)

MUNTEN, MEDAILLES, GEDENKPENNINGEN E.D.

MU 3501 Officiële katalogus Ned. Munten en Bankbiljetten.

NOTULEN EN PERIODIEKEN GEMEENTEN, EN OVERHEIDSUITGAVEN.

NG 4023 Gem. De ronde venen - begroting 1989.
NG 4024 Gem. De ronde venen - bijlagen begroting 1989.
NG 4025 Gem. De ronde venen - begroting grondbedrijf 1989*

OORKONDEN, AKTEN E.D.

OA 4515 Acte van cautie(= borgtocht) - nr. 75 dd. 27-3-1819.
OA 4516 Acte van cautie(idem) - nr. 77 dd. 27-3-1819.
OA 4517 Koopakte dd. 7 november 1793 inz. overdracht van een bakkerij (thans bewoond door de Hr. Verboom Sr.) door Hermanus van Mourik aan Dirk van Doorn. (= dezelfde Dirk van Doorn, die een jaar later Bakker Leonardus Plum aangaf, daar hij het brood 10 duiten onder de prijs verkocht.)

STADS- (DORPS-) ONTWIKKELING

SO 8503 Gemeente Mijdrecht. Ontwerp bestemmingsplan landelijk gebied.
SO 8504 Gemeente Mijdrecht, Bestemmingsplan landelijk gebied. Toelichting,
SO 8505 Vinkeveen en Waverveen. Structuurplan "detail Achterbos".
Ontwerp voorstellen maart 1972.
SO 8506 Gemeente Vinkeveen en Waverveen. Bestemmingsplan Baambrugse
Zuwe. Juli 1972.
SO 8507 De ronde venen - deel 1. Sociaal-economisch onderzoek naar de
suburbane ontwikkeling Mijdrecht, Vinkeveen en Waverveen en
Wilnis. Rapport nr. 109 - maart 1970.
SO 8508 De ronde venen - deel 2 - idem.
SO 8509 Vinkeveense plassen van veenpolder tot recreatieplas. Rapport
nr. 104

STUDIEBOEKEN

SB 7005 De nieuwe pachtwet.

SCHOLEN, VERENIGINGEN, STICHTINGEN

SV 6011 Stichting paraplu. 5e jaarg. nr. 7 dd. 5 juni 1989.
SV 6012 Stichting paraplu. 6e jaarg. nr. 1 dd. 25 sept. 1989.
SV 6013 Reglement voor de werklozenkas. (1938)
SV 6014 Statuten en reglementen. Bond van Nederlandsche Christelijke
Houtbewerkeren, Meubelmakers, Behangers en aanverwante vakge-
nooten.
SV 6001 VIOS - 1900 - 1950. Feestgids.
SV 6015 Hockey vereniging Mijdrecht - 12-^ jarig bestaan.
SV 6016 Schoolkrant openb. basisschool Molenland, Herfst 1989.
SV 6017 Schoolkrant de Trekvogel. 8e jaarg. nr. 2
SV 6018 Minikrant "de eendracht" - kerst 1989.
SV 6019 Statuten en huishoudelijk reglement Nederlands Historisch
Genootschap.
SV 6020 1870 - 1970. Honderd jaar r.k. lagere school, Mijdrecht-Wilnis.

WATERSCHAPPEN EN DROOGMAKERIJEN

- VD 7504 Droogmaking van de groote Mijdrechtse Poel of Dwarssloot(1789)
VD 7505 Beknopt overzicht der geschiedenis van de verveening en droogmaking der bedijkingen onder Mijdrecht.
TFT? 7506 Afrondingsplan verveeningen Vinkeveense Plassen(Dec»1971)
VD 7507 Gedicht over stoomwaterwerktuig in den polder Hofland,

Tot slot geef ik u nog even de namen van degenen, die door de Proosten bezocht werden en ons hun historische werken ter hand stelden,

Hr. G. Blom - Mijdrecht
Mw. D. van Tol - Wilnis
Hr. F. J. de Wit - Mijdrecht
Hr. R. v. d. Vegte - Mijdrecht
Hr. J. Verboom Sr, - Mijdrecht
Hr. J. v. d. Linden - Vinkeveen
Hr. Th. De Schrijver - Mijdrecht
Hr. P. Grundmann - Wilnis
Hr. A. Stam - Mijdrecht
Hr. J. J. van Rijn - Mijdrecht
Hr. P. Koster - Vinkeveen
Mw. C. van Putten - v. d. Linden, Mijdrecht.
Hr. H. Roling - Mijdrecht
Hr. H, van Soest - Wilnis.

Alle gevers hartelijk dank voor hun fantastische medewerking. Dank zij u allen werd onze tentoonstelling, een tentoonstelling van formaat en konden wij de inwoners kennis laten maken met hun eigen dorp.

Tot ziens in het Prinsenhuis

Werkgroep Documentatie

Dini van Tol

Petra Dolstra

Jan Merks

Theo De Schrijver

Het dorp MEYDRECHT omstreeks 1745

TENTOONSTELLING OPGRAVINGEN

Zoals eerder vermeld, werd op vrijdag 2 februari de overzichtstentoonstelling van de drie recente opgravingen in Mijdrecht door burgemeester Boogaard van De Ronde Venen, officieel geopend in een zaal van de Openbare Bibliotheek van Mijdrecht.

Na een inleidend woord door onze voorzitter, de heer Grundman, werd de burgemeester uitgenodigd om de laatste plavuiz te leggen in een 18e-eeuws vloertje (gevonden onder de "Speelboom"). Dit symboliseerde mede de afronding van 3 jaar archeologisch vrijwilligerswerk. In deze drie jaar zijn, zoals bekend, drie achtereenvolgende opgravingen verricht in de Dorpsstraat te Mijdrecht (zie kaartje) en vooral de laatste 2 jaar is de opgraversploeg wekelijks bezig geweest met de vondstverwerking en de voorbereiding op de tentoonstelling.

De burgemeester sprak waardierend over onze activiteiten die hij zeer waardevol achtte voor de geschiedenis van onze regio. Hij merkte daarbij tevens op dat wanneer op gemeentegrond wat "gaatjes open vielen", wij medewerking konden verwachten als wij een historisch kijkje wilden gaan nemen. Deze toezegging hebben wij natuurlijk met genoegen in onze oren geknoopt.

Als aandenken kreeg de heer Boogaard een fraaie, ingelijste foto van een opgegraven 17e eeuwse kom, die op de tentoonstelling te zien was. Dit geschenk werd hem aangeboden door twee jonge graafsters; Eveline Raadsvekd en Marieke Dolstra.

Daarna werd de Burgemeester rondgeleid door Corine Bakker die zowel de opgravingen als de tentoonstelling wetenschappelijk had begeleid. De openingsplechtigheid was goed bezocht door publiek en pers en tot onze aangename verrassing bevond zich onder de belangstellenden ook de Provinciaal Archeoloog, drs W.J. van Tent, die wij als enige speciaal willen vermelden, omdat hij degene was die destijds de onontbeerlijke toestemming verleende voor onze opgravingen. Hij gaf er blijk van onze tentoonstelling zeer te waarderen, hetgeen de organisatoren als een bijzonder compliment beschouwen.

De expositie werd voorts nog opgesierd door een tiental schildrijen, met vondsten als onderwerp, gemaakt door onze burens in het Prinsenhuis: het schildersatelier 'De Kromme Mijdrecht'. Deze vorm van samenwerking is belde partijen prima bevallen. Voorts zijn nog 6 toepasselijke karakterpoppen geëxposeerd, gemaakt onder leiding van Nora Stam.

Het geheel zag er aldus bijzonder goed uit en dat was ook de mening van het publiek. De tentoonstelling was de hele maand februari open (gedurende de openingstijden van de bibliotheek) en op dinsdag- en vrijdagavond was er steeds iemand van onze commissie voor het verstrekken van eventueel gewenste inlichtingen. Daarvan is regelmatig gebruik gemaakt. Zelfs kon op een dinsdagavond een groot aantal leden van de Lionsclub door Corien Bakker worden rondgeleid. Op deze wijze konden wij een van onze sponsors met veel plezier een tegendienst bewijzen.

Een totaal bezoekcyfer is In een locatie als de onderhavige natuurlijke moeilijk te geven omdat een leder, bij wijze van spreken. In en uit kan lopen. Wij taxeren echter dat er zeker ettelijke honderden kijkers zijn geweest. Laten wij het houden op ruim 500 en dat vinden wij niet slecht!

Dikwijls Is ons gevraagd of en wanneer er weer gegraven zou worden. Helaas, wij weten het niet. Zodra er een geschikte(veelbelovende) plek beschikbaar *ie* en wij krijgen toestemming en medewerking, dan gaan we er zeker weer met plezier tegenaan! Hebt U tips of adviezen? Wij houden ons graag aanbevolen.

Tijdens de tentoonstelling werd een fraai boekwerkje uitgereikt onder de titel '13e tot 19e eeuwse vondsten uit Mijdrecht' door drs.C.B.Bakker.

Het bevat veel Informatie over de opgravingen en kan door de leden die de expositie niet konden bezoeken, na telefonisch verzoek gratis worden verkregen onder de nrs. 89108(Anja de Waard) of 84701(Herman Lefers).

De werkgroep Archeologie aan wie wij dit alles voor een groot deel te danken hebben, was samengesteld uit:

Corien Bakker
Petra Dolstra
Herman Lefers
Wllma Raadsveld
Anja de Waard
en de al eerder genoemde
kinderen Dolstra en
Raadsveld

(een volledlge(r) lijst van medewerkenden vindt U overigens in het bovengenoemde tentoonstellingsboekje).

WIJ LAZEN VOOR U

.....op een ongedrukt briefje, gekomen uit de papieren van de St.Janskerk te Mijdrecht staat het volgende aangetekend:

"Den 13 Augustl 1572 zijn er omtrent 500 Geuzen te Mijdrecht geweest, dewelke aldaar, onder de aanvoering van Adriaan van Duvenvoorde, de schans met St.Jans toeren In brand hebben gestoken."

Dat was een eerste schokkende gebeurtenis onder het pastoorschap van Hendrik Jansz Cronenborch.

En wellicht was het tragisch nieuws van de ter dood gebrachte 19 Martelaren van Gorcum In Brielle ook al doorgedrongen. De tijden werden onrustiger. Weldra lieten de krijgsverrlchtingen zich nog nijpender gevoelen. Te Amsterdam waren tot 26 mei 1578, te Utrecht tot 11 februari 1578, te Haarlem tot 22 mei 1578 de Spanjaarden nog meester. Naarden was reeds 2 december 1572 weer In hun macht, of liever de ruïne der uitgemeorde stad, met de hele streek, waar o.a. de Ronde Venen lagen: Mijdrecht Wllnis, Vinkeveen en Uithoorn..... Tja, onze voordien zo rustige veendorpen hebben zeker ook het nodige moeten doorstaan en dat begon zo ongeveer na 1566 het jaar van de Beeldenstorm In Utrecht, weet U nog wel?

Dit stukje is ontleend aan de Kerkgeschiedenis van de parochie Sint Jan de Doper in MIjdrecht/Wllnls door C.Verwoerd(1976).

Mogelijk kunnen wij uit zijn notities, die tot nu toe niet zijn gepubliceerd, t.z.t. in deze kolommen nog wat meer wetenwaardigheden over onze regio bekend maken.

Red.

"KENNISMAKING MET JE DORP"

Onder flinke belangstelling is op zaterdagmorgen 17 maart door drs. R.J.E.G. van der Vegte van het Veenlandencollege, in onze locatie In het Prinsenhuis in Mijdrecht, onder bovengenoemde titel een tentoonstelling geopend waarin erg veel over het verleden en heden van de Ronde Venen te bewonderen was.

Bij het ter perse gaan van dit nummer kunnen wij over het verloop van deze unieke expositie nog niet veel meer rapporteren; dat komt de volgende keer.

Wel moeten wij even kwijt dat onze Theo de Schrijver, directeur-generaal-documentatie, met zijn medewerkers, bergen werk heeft verzet om deze interessante overzichts-tentoonstelling mogelijk te maken. Bij deze hulde voor die prestatie!

De leden hebben individueel bericht over deze expositie ontvangen en wanneer daartoe aanleiding is zal zeker verlenging van de tentoonstelling plaatsvinden. U leest dat dan in de plaatselijke pers.

Theo de Schrijver had voor de verzending van de offlele uitnodigingen voor 'zijn' tentoonstelling een speciale envelop ontworpen en uitgevoerd. Een verkleinde afdruk daarvan - misschien wordt het ooit ook nog wel eens een historisch document - ziet U hieronder!

